

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 576.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245217547104/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Seclende Aarhundrede

en ny classisk Grund i Nord-Tydskland, og bragt Drotter for Lysset, der, om end langt ude, nedstammede fra »Guderne«, men Tydscklands Historie er en Labyrinth, hvortil »Traaden« først skal findes, og om de to Herre-Slægter, som ved Reformationen stræbde at gjøre sig udsødelige, veed man kun, at de Sachsiske Hertuger, som i det Tolvte Aarhundrede afløste Henrik Løve, havde dengang hjemme i Saltwedel, ved det berømte »Lüneburger-Salt,« og at Hessen i det Trettende Aarhundrede fik en ny Stamfader til sine Landgrever i en Hertug-Søn fra Brabant.

Mellem disse Brabantske Landgrever var Philip den Hoi-modiges Fader saa heldig at faae hele Hessen (Cassel, Darmstad og Homburg) under sig, og efterlod det til sin berømte Søn, som da (1509) vel kun var fem Aar gammel, men tiltraaadte dog alt ved Reformationens Begyndelse (1518) selv Regjeringen, og gjaldt ligefra Bonde-Krigens Dage for dens »verdslige Arm«, men tabte dog snart Modet, da det kom til Stykket, og nedsank efter den Smalkaldiske Krig i Dunkelhed og Dvale.

Af de Saltwedelske Hertuger og Kurfyrster i Sachsen maa vi først lægge Mærke til Frederik den Spage, hvis Sønner Ernst og Albert blev Stamfædre til de to Sachsiske Fyrstelinier, som har vedligeholdt sig til denne Dag, og brød i Reformationstiden en skarp Landse med hinanden. Ernst og Albert, paa Moders Side Sydsckendebørn til Keiser Maximilian, er ogsaa selv blevet navnkundige, deels ved i Opvesten (1455) at bortføres ved Nattetid fra Altenburg af den forvovne Ridder Kunz Kaufung*), og deels ved Rigdoms-Kilden, der for dem aabnede sig i det Snebergske Sølv-Værk**).

Sønner af Kurfyrst Ernst var igjen Fredrik den Vise og Johan Fredrik den Standhaftige, i hvis Dage der ikke blot aabnede sig nye Sølv-Gruber i Annaberg og Joachimsthal, men den langt dybere i Wittenberg, som Morten Luther saa mesterlig bearbejdede; og Sønner af Hertug Albert, med Bøhneren Georg Podibrads Datter, var Luthers seie Mødstander Hertug Georg, og Henrik, som vaklede til begge Sider.

Da alle Disse var døde, og Sachsen deelt mellem Johan Frederiks Søn og Navner, med Kur-Hatten, i Wittenberg, og Henriks Søn Hertug Moritz i Dresden, da hensov ogsaa Morten Luther (1546), og derved brast aabenbar det stærkeste

*) Albtini Melsner-Kronike S. 265—72.

***) Albtini Meissenske Bjerg-Kronike S. 27—43.